قرائت و احکام آن

قرائت و احکام آن

س ۴۵۸. نمازی که قرائت آن بلند خوانده نشده باشد، چه حکمی دارد؟

ج. بر مردان واجب است که حمد و سوره را در نمازهای صبح و مغرب و عشا بلند بخوانند. اگر از روی فراموشی یا ندانستن مسأله آهسته بخوانند، نماز صحیح است، ولی اگر از روی علم و عمد باشد، نماز باطل است.

س ۴۵۹. آیا اگر قصد خواندن قضای نماز صبح را داشته باشیم باید آن را بلند بخوانیم یا آهسته؟

ج برمردانواجباستکهقرائتحمدوسورهآنهادرنمازهایصبحومغربوعشاچهاداباشدوچهقضاءدرهرحالیبلند باشد،حتیاگرقضایآنهادرروزخواندهشود،واگرباعلموعمدبلندخواندهنشود،نمازباطلاست.

س ۴۶۰. می دانیم که یک رکعت از نماز متشکل از نیت، تکبیرةالاحرام، حمد، سوره، رکوع و سجده است، و از طرف دیگر در نماز ظهر و عصر و رکعت سوم نماز مغرب و رکعت سوم و چهارم نماز عشا آهسته خواندن واجب است. ولی در نماز جماعتی که از رادیو و تلویزیون مستقیماً پخش می کنند، مشاهده می شود که امام جماعت ذکر رکوع و سجده رکعت سوم را بلند می خواند. با توجه به این که آن رکوع و سجده دو جزء رکعتی هستند که آهسته خواندن در آن واجب است، این مسأله چه حکمی دارد؟

ج. وجوبِ بلند خواندن در نمازهای مغرب و عشا و صبح و وجوبِ آهسته خواندن در نماز ظهر و عصر، مختص به قرائت حمد و سوره است. همان گونه که وجوب آهسته خواندن در غیر از دو رکعت اول نماز مغرب و عشا، فقط مخصوص قرائت حمد یا تسبیحات در رکعت سوم و چهارم است. ولی در ذکر رکوع و سجده و تشهد و سلام و دیگر ذکرهای واجب در نمازهای پنجگانه، مکلّف بین آهسته یا بلند خواندن مخیّر است.

س ۴۶۱. اگر شخص بخواهد علاوه بر هفده رکعت نماز واجب روزانه، هفده رکعت نماز قضای احتیاطی هم بخواند، آیا قرائت دو رکعت اول و دوم نمازهای صبح و مغرب و عشا را باید بلند بخواند یا آهسته؟

ج. در وجوب جهر و اخفات در نمازهای واجب فرقی بین نماز ادا و قضا وجود ندارد، هرچند نماز قضا احتیاطی باشد.

س ۴۶۲. می دانیم که کلمه «صلاة» به حرف «تاء» ختم می شود ولی در اذان «حیّ علی الصلاه» با «هاء» گفته می شود، آیا این صحیح است؟

ج. ختم لفظ صلوة به هاء، هنگام وقف اشکال ندارد، بلکه متعیّن است.

س ۴۶۳. با توجه به نظر حضرت امام (ره) در تفسیر سوره مبارکه حمد مبنی بر راجح بودن لفظ «ملِک» بر «مالِک»، آیا هنگام قرائت این سوره مبارکه، احتیاط در قرائت به هر دو صورت در نمازهای واجب و غیر واجب، صحیح است؟

ج. احتیاط در این مورد اشکال ندارد.

س ۴۶۴. آیا صحیح است که نمازگزار هنگام خواندن «غیر المغضوب علیهم» آن را بدون عطف فوری، با وقف بخواند و سپس «ولا الضّالّین» را قرائت نماید؟ آیا در تشهد وقف بر «محمد» (صلّی الله علیه وآله) در جمله «اللهمّ صلّ علی محمد» و سپس قرائت عبارت «آل محمد» صحیح است؟

ج. وقف و فاصله تا مقداری که به وحدت جمله ضرر نزند، اشکال ندارد.

س ۴۶۵. استفتاء زیر از حضرت امام (ره) شده است:
با توجه به تعدد اقوال در تلفظ «الضاد» در علم تجوید، شما به کدام قول عمل می کنید؟
امام (ره) در پاسخ نوشته اند: شناخت مخارج حروف بر اساس نظرات علمای تجوید، واجب نیست، بلکه باید تلفظ هر حرفی به صورتی باشد که نزد عُرف عرب صدق کند که آن حرف را ادا کرده است.
سؤال ما این است که اولاً: عبارت «نزد عرف عرب صدق کند که آن حرف را ادا کرده است» به چه معنی است؟
ثانیاً: آیا قواعد علم تجوید هم همانند قواعد علم صرف و نحو از عرف و کلام عرب استخراج نشده است؟ در این صورت چگونه می توان قائل به جدایی آن دو از ریشه خود شد؟
ثالثاً: اگر برای کسی از طریق معتبر یقین حاصل شود که حروف را هنگام قرائت از مخارج صحیح خود ادا نمی کند و یا به طور کلی حروف و کلمات را صحیح تلفظ نمی نماید و زمینه مناسبی برای یادگیری از جمیع جهات دارد، مثل این که استعداد خوبی و یا فرصت مناسبی برای فراگیری این علم دارد، آیا واجب است در حد استعداد سعی در آموختن قرائت صحیح نماید؟

ج. ملاک در صحّت قرائت، موافقت آن با نحوه قرائت اهل لغتی است که قواعد تجوید از آن ها گرفته شده است. بنا بر این اگر اختلاف نظرات علمای تجوید در کیفیت تلفظ یکی از حروف ناشی از اختلاف آنان در فهم نحوه تلفظ اهل لغت باشد، مرجع حل اختلاف، خود عرف اهل لغت است. ولی اگر اختلاف نظرات آنان ناشی از اختلاف خود آنان در کیفیت تلفظ باشد، مکلّف در انتخاب هر یک از آن اقوال مخیّر است. کسی که قرائت خود را صحیح نمی داند، باید در صورت تمکن برای یادگیری قرائت صحیح اقدام نماید.

س ۴۶۶. کسی که از ابتدا و یا بر حسب عادت قصد خواندن سوره فاتحه و اخلاص را داشت و «بسم الله الرحمن الرحیم» را گفت ولی سهواً سوره را تعیین نکرد، آیا باید از اول، سوره معیّنی را قصد نماید و بعد «بسم الله الرحمن الرحیم» را قرائت کند؟

ج. اعاده «بسم الله الرحمن الرحیم» واجب نیست، بلکه می تواند برای خواندن هر سوره ای به آن اکتفا کند.

س ۴۶۷. آیا ادای کامل الفاظ عربی در نماز واجب است؟ آیا اگر کلمات به صورت عربی صحیح و کامل تلفظ نشود، نماز محکوم به صحّت است؟

ج. واجباستکههمهذکرهایواجبنمازازقبیلقرائتحمدوسورهوغیرآنهابه طورصحیحقرائتشودواگرنمازگزارکیفیتصحیحتلفظکلماتعربیرانمیداند،واجباستکهیادبگیردواگرقادرب هیادگیرینیستومعذوراست،وبایدهرطورکهمیتواندبخواند،واحتیاطمستحبآناستکهنمازرابهجماعتبه جاآورد.

س ۴۶۸. آیا بر قرائت قلبی در نماز یعنی گذراندن کلمات در قلب بدون تلفظ آن ها، قرائت صدق می کند یا خیر؟

ج. عنوان قرائت بر آن صدق نمی کند و در نماز واجب است که کلمات تلفظ شوند، به طوری که قرائت بر آن صدق کند.

س ۴۶۹. بنا بر نظر بعضی از مفسرین، تعدادی از سوره های قرآن کریم مثل سوره فیل، قریش، انشراح، وضحی یک سوره کامل محسوب نمی شوند. آنان می گویند: کسی که یکی از آن دو سوره مثل سوره فیل را در نماز قرائت کند، حتماً باید بعد از آن، سوره قریش را هم بخواند و

همچنین دو سوره انشراح وضحی باید با هم قرائت شوند. بنا بر این اگر کسی بر اثر جهل به مسأله، سوره فیل یا انشراح را به تنهایی در نماز بخواند، وظیفه او چیست؟

ج. اگر در یادگیری مسأله کوتاهی نکرده باشد، نمازهای گذشته او محکوم به صحّت است.

س ۴۷۰. اگر شخصی هنگام نماز بر اثر غفلت در رکعت سوم یا چهارم نماز ظهر، حمد و سوره بخواند و بعد از نماز متوجه شود، آیا اعاده نماز بر او واجب است، و اگر متوجه نشود، آیا نماز وی صحیح است؟

ج. در فرض سؤال، نمازش صحیح است.

س ۴۷۱. آیا بانوان می توانند، حمد و سوره نمازهای صبح و مغرب و عشا را بلند بخوانند؟

ج. می توانند بلند یا آهسته بخوانند ولی اگر نامحرم صدایشان را می شنود، بهتر است آهسته بخوانند.

س ۴۷۲. طبق نظر امام خمینی (ره) ملاک آهسته خواندن قرائت در نماز ظهر و عصر، عدم جهر است و ما می دانیم که به استثنای ده حرف، بقیه حروف با صدا هستند، بنا بر این اگر نماز ظهر و عصر را آهسته و بدون صدا بخوانیم، هجده حرف صدادار درست تلفظ نخواهند شد، خواهشمند است این مسأله را توضیح فرمایید.

ج. ملاک اخفات (آهسته خواندن) عدم وجود جوهر صدا نیست، بلکه ملاک آشکار نکردن آن است و در مقابل، ملاک جهر (بلند خواندن) آشکار کردن جوهر صدا است.

س ۴۷۳. افراد خارجی اعم از زن و مرد که مسلمان می شوند و شناختی نسبت به کلمات عربی ندارند، چگونه می توانند واجبات دینی خود اعم از نماز و غیره را انجام دهند؟ و اصولاً نیازی به فراگیری عربی برای این کار وجود دارد؟

ج. یادگیری تکبیرة الاحرام، حمد، سوره، تشهد و سلام نماز و هر چیزی که عربی بودن در آن شرط است، واجب است.

س ۴۷۴. آیا دلیلی بر این که نافله نمازهایی که بلند خواندن قرائت در آن ها واجب است، باید بلند خوانده شوند و نافله نمازهایی که آهسته خواندن آن واجب است، باید آهسته خوانده شوند، وجود دارد؟ اگر جواب مثبت باشد آیا اگر نافله های نمازهای جهری آهسته خوانده شوند و همچنین برعکس، مجزی است؟

ج. قرائت در نافله های نمازهای جهری مستحبّ است که بلند باشد و در نمازهای اخفاتی مستحبّ است که آهسته باشد و اگر بر عکس هم انجام شود، مجزی است.

س ۴۷۵. آیا بعد از قرائت سوره حمد در نماز واجب است که یک سوره کامل خوانده شود یا تلاوت مقداری از قرآن کریم هم کافی است؟ و در صورت اول آیا بعد از قرائت سوره، خواندن بعضی از آیات قرآنی جایز است؟

ج. در نمازهای واجب یومیه، پس از حمد بنابر احتیاط واجب یک سوره کامل قرائت شود و قرائت آیاتی از قرآن کریم به جای سوره کامل، مجزی نیست. ولی قرائت بعضی از آیات به قصد قرآن بعد از قرائت یک سوره کامل، اشکال ندارد.

س ۴۷۶. اگر بر اثر سهل انگاری و یا لهجه ای که انسان به آن تکلم می کند، اشتباهی در قرائت حمد و سوره و یا در اعراب و حرکات کلمات نماز رخ دهد مثلاً کلمه یولد به جای فتح لام، به کسر لام خوانده شود، نماز چه حکمی دارد؟

ج. اگرعامدباشدنمازباطلاستواگرجاهلمقصر (قادربریادگیری) باشدنیزبنابراحتیاطواجبنمازباطلاست، واگرجاهلقاصرباشدونمازهایگذشتهراباعتقادبهصحّتبهصورتمذکورخواندهباشد،نمازشمحکومبهصحّت

استواعادهوقضاندارد.

س ۴۷۷. شخصی است که حدود ۳۵ یا ۴۰ سال سن دارد و پدر و مادرش در دوران کودکی به او نماز یاد نداده اند و سواد هم ندارد، اما سعی کرده است که نماز را به صورت صحیح یاد بگیرد، ولی قادر بر ادای صحیح کلمات و ذکرهای نماز نیست و بعضی از کلمات را اصلاً نمی تواند تلفظ کند، آیا نماز او صحیح است؟

ج. اگر آن چه را که قادر بر تلفظ آن است، انجام دهد، نمازش محکوم به صحّت است.

س ۴۷۸. من کلمات نماز را همان گونه که از پدر و مادرم آموخته ام و در دبیرستان آموزش داده اند، تلفظ می کردم. بعداً متوجه شدم که کلمات را اشتباه ادا می کرده ام. آیا طبق فتوای امام (قدّس سرّه) اعاده نماز بر من واجب است یا آن که همه نمازهایی را که به آن صورت خوانده ام، صحیح هستند؟

درفرضسؤالکهاحتمالاشتباهنمیدادهایدوبااعتقادبهصحتخواندهایدتمامینمازهایگذشتهمحکومبهصحّت استواعادهوقضاءندارد.

س ۴۷۹. کسی که بر اثر ابتلا به بیماری لالی قادر بر تکلم نیست، ولی حواس سالمی دارد، اگر نمازش را با اشاره بخواند، آیا صحیح است؟

ج. نماز او در فرض مزبور صحیح و مجزی است.